

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. V. Vera opinio de Iustitiâ Dei ad hominem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

Deus producat durationem indivisibilem, non potest eam prohibere.

rem aliquam per certum tempus destruere, cum juxta adversarios nihil omnino poterit per aternitatem a parte ante producere; viderint ergo ipsi utrum ex his duobus magis obset libertati. Huc accedit, admittere multos durationem indivisibilem, seu quae durare petat per horam, diem, annum &c. quod expressè tenet P. Arriaga Disp. 15. Phys. sect. 2. num. 64. quam proinde durationem, posito quòd velit eam Deus producere, non potest nisi post diem, horam &c. à primo productionis instante destruere; potest ergo Deus, supposita prius voluntate aliquà suà liberà, necessitari à re physica ad agendum, ergo & necessitari poterit à re morali. Plura hac de re dicentur infra, sect. septimà.

SECTIO QUINTA.

Vera opinio de iustitia Dei ad hominem.

Nullum in Deo arguit imperfectionem iustitiam ad hominem.

I. SECUNDA itaque, & vera sententia affirmat, non solum nullam in Deo imperfectionem arguere verum & formalem conceptum iustitiae erga creaturam rationalem, sed magnam etiam in eo ponere perfectionem, unumque esse ex praecipuis ejus attributis: ita Suarez To. 1. in 3. p. d. 4. sect. 5. & lib. 12. de Gratia, cap. 30. & alibi saepe, omnium autem acerrimè in Opusc. de iustitia Dei, ubi ait, quòd divinam iustitiam magnà verborum exaggeratione à quibusdam recentioribus liberius impugnari cereret, hunc se laborem suscipere, ut pro ipsius Dei, & Christi Domini, & meritum nostrorum iustitià respondeat. Idem docet Valentia hic, q. 25. pu. 1. Albertinus in Primo Principio Philosophico, Coroll. 18. dub. 3. Tan. Tom. 4. d. 1. q. 2. dub. 5. & 6. Regula 3. p. q. 1. art. 2. disp. 20. §. 2. Granado l. p. Tract. 7. disp. 4. sect. 2. Bellarmin. lib. 5. de Instit. cap. 18. Raynaud. in Theol. Naturali, Disp. 8. q. 2. art. 5. Praepositus 3. p. q. 1. art. 2. dub. 4. Gamachaus 1. p. q. 21. Arriaga 1. p. Disp. 31. & alii.

Docet aperte S. Thomas dari iustitiam Deo ad hominem.

II. Hanc etiam sententiam, quicquid dicant adversarii, satis aperte docet S. Thomas: licet enim negat iustitiam, prout contrahitur ad humanam, & includit imperfectionem, esse in Deo, sicut eodem modo negat in Deo esse liberalitatem, imò & prudentiam, cum in hominibus consultationem importet: has tamen virtutes universalius esse ait extensionis, & sub hac ratione, inquit, in Deo reperuntur, ut constat ex testimonio ipsius, 1. contra Gentes, cap. 93. num. 7. supra, sect. 2. num. 4. relato, ubi expressè asserit iustitiam, licet prout in commerciis & commutationibus versatur, spectet ad homines, in se tamen esse cuiuslibet intellectum habentis.

Eodem modo negare quis posset Deo misericordiam, ac iustitiam.

III. Eodem etiam modo quo iustitiam, posset quis negare Deo misericordiam, quae, ut in hominibus reperitur, compassionem quandam & tristitiam importat: Unde, ut ait P. Granado hic q. 21. Tract. 7. Disp. 7. num. 1. juxta etymologiam nominis, misericors est quasi habens miserum cor, seu compassione ob malum alterius afflictum, quod in Deum, ut constat, cadere non potest. Prout tamen universalis sumitur misericordia, pro voluntate scilicet sublevandi miseriam, seu actu quo quis alteri conferre vult bonum, quo indiget, propriissimè Deo congruit. Hoc etiam, & nihil aliud voluit antiqui Theologi, dum ex his virtutibus aliquas Deo denegant.

Quo sensu antiqui Theologi virtutes aliquas negant Deo.

IV. Deinde S. Thomas 1. 2. q. 114. a. 3. in argumento Sed contra, expressè ait, vitam aeternam reddi à

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

Deo secundum iustum iudicium, & secundum iudicium iustitiae, ad quam rem asserit verba illa ad Timoth. 4. In reliquo reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex. Item Lect. 2. in hunc locum Apostoli, sic habet: Corona iustitiae dicitur, quam Deus ex sua iustitia reddet. Sed contra, quia vita aeterna ex gratia datur. Respondeo, quòd est tibi gratia, quantum ad radicem merendi, iustitia est quantum ad actum qui procedit à voluntate. LECTIOE etiam 3. in cap. 6. ad Hebræos, ait S. Doctor, meritum condigni inniti iustitiae. Et ut plura hac de re non addam, nullum omnino video testimonium S. Thomae, ubi tam clarè loquitur pro contrarià sententià, atque in his, & aliis multis loquitur pro nostrà.

Viterius ostenditur, S. Thomam admittere iustitiam Dei ad hominem.

Vita aeterna, & ex gratia est. & ex iustitia.

Dari itaque in Deo veram & propriam iustitiam, probatur primò ex Scripturà, in qua nihil frequentius quàm iustitiam in Deo reperiri. Hoc imprimis ostendit locus ille Apostoli ad Timoth. 4. proxime citatus: *Reposita est mihi corona iustitiae, &c.* ad quem locum S. Bernardus in fine tractatus de Libero arbit. Promissa, inquit, ex misericordia, ex iustitia solvenda. Consonat locus alius ejusdè Apostoli ad Heb. 6. v. 10. *Non est injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, &c.* ac proinde injustus & injuriosus esset Deus juxta S. Paulum, si oblivisceretur, & praemium nobis debitum non solveret. In quae verba S. Augustinus lib. de Nat. & Gratia, c. 2. *Non est, inquit, injustus Deus, ut justos fraudet mercede iustitiae.* Praeterea Luc. 6. v. 20. dicitur, *Beati pauperes, quia vestrum est regnum Dei.* & Matthaei 5. v. 10. *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum;* ad nihil autem magis proprie jus habemus, quàm quod nostrum est. Item ad Rom. 4. v. 4. *Ei autem qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum.* Deinde, gloria vocatur merces, bravium, depositum, stipendium, &c. quae omnia sonant debitum iustitiae. Christus etiam in parabolà operariorum Matth. 20. dicit, *Tolle quod tuum est: quod aperte ostendit, eum, jus ad mercedem illam habuisse.* Quae sane, & alia plurima, hic brevitate causà omissa, tam clara sunt ad jus in hominibus, iustitiam in Deo astruendam, ut sine manifestà vi sacris Scripturis, ac Patrum testimoniis illatà, de metaphoricà scilicet, & latè quadam iustitià, explicari non possint. De mente autem Patrum, plura dicentur infra, Sect. 8.

V. Varii Scripturae loci ostendunt, dari in Deo veram & propriam iustitiam.

Esse injus- tus Deus, ut justos fraudet mercede iustitiae.

Gloria dicitur merces, bravium, corona, stipendium, &c.

Ratio denique à priori est: in meritis enim nostris respectu praemii, seu gloriae, totum intervenit, quòd ad verum & proprium juris ac iustitiae conceptum requiritur, & nihil involvit imperfectionis; ergo non est cur iustitiam Deo negemus, praesertim cum tot Scripturae locis, ac testimoniis Patrum, ut vidimus, hoc firmatum sit, quae omnia ad improprios & metaphoricos sensus detorquere fas non est, & unum ex praecipuis Dei attributis tollere: antecedens quoad primam partem probatur; ad jus enim & iustitiam juxta S. Thomam & Theologos, ac Jurisperitos, aliud non requiritur, quàm ut sit tantum pro tanto firmatum, ut ostensum est Sect. precedente, praecipue num. 2. & 6. sed hoc tantum pro tanto, condignitas scilicet operum cum praemio, ut omnes fatentur, item est pacto firmatum. Deus enim benè operantibus aeternam vitam promittit; ergo nihil ad conceptum juris in homine, & iustitiae in Deo desideratur; ergo datur in Deo vera & propria iustitia erga creaturam rationalem, quae nihil aliud est, nisi rectitudo intrinseca divinae voluntatis ad dandam mercedem promissam, tali vel tali opere expleto.

VI. In meritis nostris respectu praemii, totum intervenerit, quòd ad veram iustitiam requiritur.

Hic intervenit tantum pro tanto, pacto firmatum.

VII.
Iustitia proprie dicta, nullam in Deo arguit imperfectionem.

In Deo est constans & perpetua voluntas suam cuique tribuendi.

VIII.
Actus, quo Deus jus homini servat, non spectat nisi ad iustitiam.

IX.
Ostenditur, actum illum non esse virtutem gratitudinis.

Disseruitur S. Thomas circa virtutem iustitiam.

Tria ex S. Thomae ad rem presentem notanda.

Jam verò quòd hic Iustitiæ conceptus nullam in Deo arguat imperfectionem, probatur primò à posteriori; de facto enim in Deo reperitur, cum coronam gloriæ permittat certantibus, unde posito certamine, tenetur ex vi hujus complexi, operis scilicet expleti, & promissionis, seu *tanti pro tanto, pacto firmati*, coronam illam & præmium dare, sicut, ut Sect. præcedente latius declaravi, ipso facto quòd Petrus Paulo promittat, si laboret in ejus vinea, fore ut justam ei tribuat mercedem, seu *tantum pro tanto*, stante hac promissione, & posito labore; seu ob hoc complexum præcisè, tenetur ex iustitiâ mercedem pactam solvere. Deinde, est in Deo *constans & perpetua voluntas suam cuique tribuendi*, qui est effectus Iustitiæ, nec in se quidquam imperfectionis arguit, sed maximam potiùs perfectionem: neque ullo modo est necessarium ut imperfectiones in Iustitiâ commutativâ, prout inter homines versatur, hic immisceantur, ut in superioribus ostensum est. Tandem verum & proprium Iustitiæ conceptum nullam in Deo arguere imperfectionem, declaratum est tota sect. præcedente.

Secundò probatur, veram in Deo Iustitiam reperiri: actus ille quo Deus vult nobis jus servare, seu dare gloriam pro meritis, est actus proprius alicujus virtutis; inquiri ergo, cujus? non *Misericordie*, hujus enim motivum est sublevatio miserie, & non respicit debitum, nec condignitatem ex parte operantis: non *Liberalitatis*, hæc enim similiter non supponit obligationem: non *Fidelitatis*, hæc quippe non respicit æqualitatem rei ad rem, & jus alterius, sed honestatem solummodò quæ relucet in stando promissis.

P. Vasquez l. 2. d. 214. cap. II. num. 84. & alii, affirmant hunc actum esse *Gratitudinem*. Sed contra: Gratitudo siquidem, juxta S. Thomam 2. 2. q. 106. a. 1. est virtus quæ movet ad compensandum beneficium ab alio acceptum; clarum autem est, nullum in Deum conferri à quoquam beneficium posse. Unde valde notanda sunt verba S. Doctoris loco citato, ad 2. *Dicendum*, inquit, quòd retributio proportionalis pertinet ad Iustitiam commutativam, quando attenditur secundum debitum legale, puta, si pacto formetur, ut tantum pro tanto retribuatur; sed ad virtutem Gratitudinis retributio pertinet qua fit ex solo debito honestatis, quam scilicet quis sponte facit. Quo loco tria docet S. Thomas; primò, retributionem præmii pro meritis non fieri ex gratitudine; secundò, esse veram iustitiam commutativam; tertio, ad hanc iustitiam conducere pactum inter partes initum.

SECTIO SEXTA

Proponuntur diversi modi, quibus variè defendunt, dari Iustitiam Dei ad hominem.

I.
Variè variè circa Iustitiam Dei procedunt.

II.
P. Suarez dominium creaturae ait esse perfectissimum.

QUIA hæc sententia, dari scilicet Iustitiam Dei ad hominem, variè à variis defenditur, nec eadem omnes incedunt viâ, operæpretium erit singulorum procedendi modos obiter attingere: & postea quid mihi similis vero videatur, subjungam.

P. Suarez itaque, præcipuè in Opusculo de Iustitiâ Dei citato, sic procedit. Dominium, inquit, Dei universalissimum est, & perfectissimum, quod tamen secum patitur dominium & jus in creaturâ

rationali, ad bona aliqua, quæ cuique sunt propria. Hoc tamen jus & dominium creaturae est subordinatissimum dominio Dei, eique cedit, ad eum fere modum, quo jus civium ad sua bona cedit dominio Reipublicæ, ubi res postulat, ut vel Princeps vel Respublica de iis ad communes usus disponat.

Addit tamen Suarez, hoc exemplum non esse in omnibus simile: unde dicere fortassis vult, cum dominium Reipublicæ limitatum sit & imperfectum, de bonis civium pro libito disponere eam non posse, sed in quibusdam tantum casibus particularibus: Dei autem dominium absolutissimum est, & omni ex parte perfectissimum; potestas proinde in eo est plenissima de quibuscunque creaturæ bonis, ut visum ei fuerit, disponendi. Si tamen hac suâ potestate uti nolit, adæquare debet jus creaturæ, & rem ei ex iustitiâ debitam largiri. Dicit ergo Suarez, Deum per pactum & contractum iustitiæ cum creaturâ, nullâ se domini sui parte privare, sed plenissimam semper penes ipsum manere potestatem de rebus creatis disponendi.

P. Granado l. p. q. 21. tr. 7. d. 4. sect. 4. num. 22. ait Deum per contractum iustitiæ, se aliquo dominio, quod in rem creatam habebat, quodammodo privare, non simpliciter, sed secundum quid: sicque ait aliquâ ratione in Deo intervenire contractum, quod in Iustitiâ commutativâ requirit Aristoteles, ut scilicet qui accipit, aliquo modo patiat, seu aliquid vicissim in accepti compensationem tribuat.

Tertio, alii dari jus hominis ad Deum posse affirmant, ut strictè quidem per illud obligetur Deus, ita tamen ut possit ipse, ex vi supremi sui domini, pro libito contravenire, & secum quasi dispensare, & hanc obligationem relaxare, sicque de re quavis, etsi maximè creaturæ debitâ, quocumque lubet modo disponere; id enim, inquit, Dei dignitas, id summa in res omnes potestas exigat. Hoc ergo modo aiunt salvari perfectum Dei dominium, cum nulli dominio creato id competat. Sicut ergo, si talem haberet potestatem Petrus, ut quoties attollit digitum, uti possit rebus Pauli, moraliter loquendo censeretur honorum illorum dominus, cum in ordine ad omnes usus perinde sint respectu illius, ac si verè essent bona ipsius. Porro minus est quod hic faceret Deus, cum sine vel minimo opere ad extra, possit hominem ejuscumque, aut Angeli bonis ut lubet uti, modò obligationem illam, quam iustitiæ pacto contraxit, relaxet. Quo fere modo discurreunt aliqui de libertate Christi, in servandis præceptis, sibi à Patre impositis.

Quarto, Dei ad hominem Iustitiam sic alii defendunt: quanvis enim, stante jure hominis, non possit Deus negare præmium, simpliciter tamen, inquit, libera est Deo præmii hujus collatio, quia ejus radix est libera: esto namque manente jure illo, necessariò conferre Deus debeat præmium, quia tamen momentis singularis destruere potest hoc jus, hominem scilicet ipsum annihilando, ideo collatio præmii est Deo simpliciter libera, cum unoquoque instanti pro aliquo priori potuisset illud non conferre: sicut modò liberè conservat Deus Angelum, licet posita ubicatione aut alio quovis ejus modo, hoc existente non possit non ipsum conservare. Dicunt itaque, licet stante jure sit Deo absolutè necessarium dare quod exigitur, cum tamen juris conservatio sit libera, collatio præmii, quæ ab hac conservatione pendet, erit similiter libera.

Hi omnes modi aliquid in se habent probabilitatis, & omnium fortassis maximè modus procedendi

finè subordinatum dominio Dei.

III.
Dominium Reipublicæ in bona civium non est in omnibus simile Dominio Dei in bona nostra.

IV.
P. Granado asserit, Deum per pactum Iustitiæ aliquid se dominio quodammodo privare.

V.
Dicunt alii posse Deum ex vi supremi domini, suam obligationem relaxare.

VI.
Collatio præmii promissi, dicitur aliqui esse libera, quia radix ejus libera.

Hoc amplius declaratur exemplo conservationis Angelus.

VII.
Titulus præmii quod in Deo possit.